דאמר א)רב א] אהמקיז דם לבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו: גופא אמר רב הונא אמר ב]רב המקיז דם לבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו מתיב רב המנונא חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין אמר ליה כי קאמרינן לגבי דם דלא מתקיימת בלא דם אבל חלב דקא מקיימא בלא חלב לא מתיב רב משרשיא הזבל בוהפרש שבחצר ג] אין נהנין ואין מועלין ויפלו דמיה ללשכה אמאי הכא נמי לא מקיים בלא פרש אמרי ד] מאי איריא הדין פרש דמן עלמא קאתי לה ה] אזיל האי אתי אחרינא לאפוקי דם ב)מגופה הא קתני לא נהנין ולא מועלין ודמיו ללשכה מסייעא ליה לרבי אלעזר דאמר ר"א כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש דמיו יפלו ללשכה: מתני' ג)גחלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה חמורה מועלין בה ובחלבה: גמ' אלא גבי מזבח כי אקדשה קדושת דמים לא אית בה מעילה אמר רב פפא חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א כשהקדיש קדושת הגוף לגבי מזבח דאבל הקדישו קדושת דמים לגבי מזבח נעשה כמי שהקדישו לבדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה חמורה מועלין בה ובחלבה: מתני' הכל הראוי למזבח ולא

המקיז דם לבהמת קדשים. אותו דם שהקיז אסור בהנאה ומועלין בו דכיון דלא חזי לזריקה חשיב כגופה דבהמה ומועלין בו וכיון דאית ביה האי מעילה מעיקרא מש"ה אית ביה מעילה נמי לאחר שילא לנחל קדרון אבל תורין דלא הויא בהו מעילה מעיקרא כלל קשה לי: **איתיביה רב המנונא חלב המוקדשין וכו'.** ולא אמרי' דכגופה דמי הכי נמי לימא גבי מקיז דם אמאי מועלין: **דלא מתקיימת הבהמה בלא דם.** דדם הוא הנפש להכי אמרי' כגופה דמי ומועלין בו: **הא מתקיימא בלא חלב.** הלכך אין מועלין בו: **הזבל והפרש.** של קדשים שהוא בחצר ו] ה"ה בכל מקום אלא דדרכו להיות בחצר של הקדש לא נהנין ולא מועלין: **ויפלו דמיו ללשכה** גרסי': **הכא נמי לא מקיימא הבהמה בלא פרש.** שלא יהא קצת פרש במעיה וכגופה הוא ולימעול ביה: **אמרי.** לא דמי דמה לפרשה דפרש מעלמא אתי לה לבהמה מחמת מאכל של חולין אפילו ז] אזיל מגופה לגמרי אתי אחרינא כשתחזור ותאכל ולא כגופה דמי הלכך אין מועלין בו: **לאפוקי דם.** דגופה של בהמה היא שהרי נברא עמה הלכך מועלין בו: **קתני לא נהנין ולא מועלין ודמיו ללשכה מסייע ליה לר"א דאמר כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש.** דהיינו לא נהנין ולא מועלין דמיו יפלו ללשכה: **מתני' בד"א בקדשי מזבח.** הואיל וחלב וביצים אינן ראוין למזבח הלכך אין מועלין בהן: **אבל בקדשי בדק הבית.** הואיל וקדושת דמים הן וכולן ראוין לבדק הבית אפילו אם הקדיש תרנגולת וכו' דמועלין בין בביצים בין בחלב: **גמ'** (א) השתא קא דייק למתני' דקתני בד"א וקאמר ח] גבי מזבח אפילו כי אקדשיה קדושת דמים לית בהו מעילה דהכי משמע בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדה"ב וכו' ט] אבל אם הקדיש בהמה ועוף למזבח שיקנה מהם דבר הראוי למזבח אין מועלין בחלב וביצים ואמאי לית בהן מעילה אלא אמר רב פפא כו':

מתני'

כלומר ומ"מ קשיא לי גבי מתניתין דתורין שלא הגיע זמנן דמשמע ליה י] לכי שיגיע זמנן מועלין בהם ומי איכא מידי דמעיקרא לית בהו מעילה קודם שיגיע זמנו ולכשיגיע זמנו אית בהו מעילה וקשיא לפירוש זה חדא דמאי מייתי ראיה בסמוך מדם דכי יצא לנחל קדרון מועלין בו והלא לא הוי מעילה בדם אלא מדרבנן וגבי תורים לכשיגיע זמנו מועל בהם מה"ת ועוד קשיא דמשמע שבא ליישב קושיתו דלעיל ולא משמע דקאי אההיא דתורין ד)דאייתי ליה יא] עלה לכך נראה דהכי יב] פירושו מודינא לך דאיכא מעילה מדרבנן כלומר לא כמו שאתה סובר מתוך יג] קושיתו דאיכא מעילה מה"ת מודינא לך דאיכא מעילה מדרבנן דוקא ולא מה"ת וקשיא לי מי איכא מידי כו' כלומר ה)מיהו הייתי יד] מקשינן כך והיה קשיא לי על דבריך מי איכא מידי כו' משום טו] דקאמר פסיקתא ואמרת דכל קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה אבל מדרבנן ו)אית בהו מעילה אפילו בקדשים קלים ואמאי הא לית בהו מעילה בקדשים קלים קודם שמתו ולבסוף לאחר שמתו איכא מעילה מדרבנן והיינו הא דקאמר לעיל וכי קדושה שבהן להיכן הלכה כלומר קדושה שבהם שלא היה בה מעילה כלל להיכן הלכה שתחול עליה קדושה חמורה והשתא ניחא דמייתי שפיר מדם דאיכא מעילה לבסוף מדרבנן דהוא הדין גבי קדשים שמתו שהיה בהם מעילה מדרבנן ואע"ג דמעיקרא ליכא בהן מעילה כלל והדר דחי התם איכא מעילה במקיז דם אפילו מה"ת ואם כן טז] הויא דכי נמי נשחטה יש בהן מעילה מדרבנן: **המקיז דם בבהמת קדשים אסור ומועלין בו.** וא"ת הכתיב לכפר ודרשינן ז)לכפרה יז] נתתיו ולא למעילה י"ל דה"מ בדם שחוטה ח)דהיא לכפרה אבל דם בהמה חיה דלא חזי לכפרה לא ט): **מתיב רב המנונא** וביצי תורים כו'. וקס"ד יח] דדם כמו חלב ומשני כי קאמר גבי דם דלא מקיימא בלא דם יט] וחשוב כגופה אבל חלב דמקיימא שפיר בלא חלב לא הוי כגוף הבהמה: **הפרש והזבל שבחצר.** פירוש שיצאו מן הקדשים כ]: **ודמיו יגיעו ללשכה מסייע ליה לר"א דאמר ר"א כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש.** כלומר לא נהנין ולא מועלין דמיו יפלו לנדבה משמע שר"ל כא] שישלם אותו שנהנה ממנו את הקרן ול"נ דאם כן מאי איכא בין לא מועלין מדרבנן למועלין מדרבנן דאפילו כי איכא מעילה מדרבנן לא משלם אלא קרן כדפי' במתני' וכל לא מועלין דמתני' ר"ל דלא מועלין אף מדרבנן אלא ה"פ ודמיו יפלו לנדבה הגזברים חייבים ליטפל בפרש וזבל למוכרן ולהגיע דמיו ללשכה וה"ק ר"א כ"מ שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש כמו חלב המוקדשין וכיוצא בו שאין יכולין ליהנות מהם מה יעשו מהם יפלו דמיו לנדבה כב]: **חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין.** פירוש חלב של בהמה נקבה של קדשים וכן ביצים של תורין של הקדש שקדושתם קדושת מזבח כדמפרש ואזיל וא"ת הא תינח בביצי תורים דלא מצינו שיהא שום איסור בהם אלא חלב המוקדשין הא אשכחן דאסור אף בפסולי המוקדשין דאמר (בכורות דף טו.) תזבח כג] י)[ולא גיזה] בשר ולא חלב וא"כ אמאי אין מועלין וי"מ דכי אסר רחמנא חלב ה"מ לענין שאסור לחלוב כי היכי דדרשינן (שם) מתזבח ולא גיזה דאסור לגוז כ)אבל החלב עצמו שרי מידי דהוה אגיזה דשריא כד] ול"נ דוודאי א"א לומר כן דהא אמרי' בפ' השוחט (חולין דף לו.) הואיל ואסירי בגיזה ועבודה דמן כה] ליבעי קבורה ומאי קאמר והא גיזה עצמה שריא אלמא מייתי ראיה מחלב דאסור אף כי נחלב כבר והא דמייתי גיזה ◦ כמו וכו' הוא ושיטפת הש"ס הוא לאיתויי כו] בהו לגיזה ועבודה ואין לתמוה מ"ש חלב מגיזה דגבי גיזה דרשי' (בכורות שם) דאסור לגוז וגיזה שרי וגבי חלב אף כי נחלב אסור וי"ל דהכא במשמעותיה דקרא דלמעוטי גיזה כתיב תזבח כלומר אבל לא תגוז כז] למעוטי חלב כתיב ואכלת בשר דמשמע אבל חלב לא תאכל כח] ושם בחולין (דף לו.) פירש כן אלמא משמע דחלב עצמו אסור וכן משמע בהדיא בבכורות (דף ו:) דקאמר מדאסר רחמנא חלב של פסולי המוקדשין הא חלב דחולין שרי א"כ כט] דחלב עצמו אסור וקשה לן אמאי אין מועלין ונרא' לפרש למורי שי' דנהי דאסור ל] מ"מ כיון דאינו ראוי לבא למזבח אין מועלין דלא הוו קדשי ה' וגם אין חיות הבהמה תלוי בו דלהוי חשוב כגוף הבהמה וראיה מדאמר בר"ה (דף כח.) שופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא שופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא וקאמר התם מ"ש ומשני גבי שופר של עולה כיון דמעל נפקי לא] לחולין אבל של שלמים דליכא מעילה איסור הוא דרכיב עליה אלמא דבשופר של שלמים איכא איסורא לב] ומ"מ ליכא מעילה בשלמים משום דלא הוו קדשי ה': **הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה.** לג] דהכא ראוי לימכר ולהביא הדמים לבדק הבית: **אלא גבי מזבח כי אקדיש קדושת דמים לית בהו מעילה.** קס"ד דה"ק במתני' בד"א בקדשי מזבח שהקדישו לצורך מזבח למוכרו וליקח מהן צורכי מזבח לד] וקדשי בדק הבית דהיינו קדושת דמים: **במה דברים אמורים שהקדישו קדושת הגוף לגבי מזבח.** פירוש ליקרב לגבי המזבח וא"כ לא היה דעתו להקדיש דבר שאין ראוי למזבח כמו חלב המוקדשין וביצי תורין ולכך אין מועלין: **כל הראוי למזבח כו'.** כדמפרש ואזיל הקדיש בור מלא מים דהמים ראוים לבדק הבית לגבל בהן את הטיט אבל אין ראוים למזבח שהרי הקרב והכרעים לא היו רוחצים אלא באמת המים לה] וגם לא חזו לניסוך המים דבעינן בניסוך המים שיהיו מים חיים כמו ששנינו בפרק לולב וערבה (סוכה דף מח.) שהיה ממלא ממעיין בית השילוח כדנפקא לן התם מדכתיב ושאבתם מים בששון וגו' לו] אשפה מלאה זבל אין ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית לז] שובך מלא יונים היונים ראוים למזבח להקרבה אבל השובך אין ראוי לבדק הבית לח] דשובך שוה הרבה ואין עוקרים אבניו ל)לשום בבדק הבית דאם כן פוחתין דמיו וכן באילן ובפירות אין האילן ראוי לבדק הבית לט] לקורות דאם כן היה פוחת דמיו והפירות אין ראוין למזבח כדכתיב (ויקרא ב) כל שאור וכל דבש לא תקטירו ודבש היינו כל מיני מתיקה אך אם הוא זית או גפן מ] ראוים למזבח זית לשמן למנחות וגפן ליין לנסכים ואין ראוים לבדק הבית כדפרישית:

ומועלין

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה יא:

כ ב מיי' שם פ"ה הל' ו:

כא ג מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה יב:

כב ד מיי' שם הל' יג ופרק ה הלכה יג:

כג ה מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה א:

◆

שיטה מקובצת

א] רב הונא אמר זעירא המקיז: ב] אמר זעירא המקיז תיבת רב נמחק: ג] שבחצר לא נהנין ולא מועלין ודמיהן יפלו ללשכה אמאי: ד] אמרי מידי איריא התם פרש: ה] לה האי אזיל ואחרינא אתי לאפוקי דם דמגופה הוא קתני: ו] בחצר של הקדש הוא הדין: ז] אפי' האי: ח] וקאמר אלא גבי: ט] וכו' אפילו אם תיבת אבל נמחק: י] ליה דמתי שיגיע זמנן שמועלין בהם: יא] ליה עולא תיבת עלה נמחק: יב] דהכי פירש מודינא אות ו' נמחק: יג] מתוך קושיית דאיכא מעילה בהן מן התורה דמודינא לך: יד] הייתי מקשי כך: טו] משום דקא פסקת ואמרת: טז] וא"כ הוא דכי אות י' נמחק: יז] לכפרה נתתיו ולא למעילה י"ל כו' שחוטה דחזיא לכפרה אבל: יח] וקס"ד מדקאמר דם נעכר ונעשה חלב דדם: יט] דם כלומר הבהמה לא תוכל להתקיים בלא דם וא"כ חשוב כגוף הבהמה אבל חלב דמתקיימין שפיר בלא חלב: כ] הקדשים ופרש היינו מה שיוצא מיד מן הבהמה וזבל היינו מה שיצא כבר מן הבהמה מזמן מרובה ונדרס ברגלים: כא] שר"ל דמ"מ שישלם אותו שנהנה ממנו מה שנהנה דהיינו הקרן: כב] לנדבה פי' הגזברין ימכרו אותו ויגיעו דמיו ללשכה: כג] תזבח ולא גיזה בשר: כד] דשריא כדאיתא בבכורות: כה] דמן נמי ליבעי: כו] לאתויי גיזה אכן י"ל חלב ואין תיבת בהו ואות ל' נמחק: כז] תגוז וגבי למעוטי אות ו' נמחק: כח] מתיבת ושם עד תיבת וכן בס"א אינו: כט] א"כ הדרא קושיא לדוכתיה דחלב עצמו אסור ואמאי ותיבות וקשה לן ל"ש: ל] דאסור מן התורה מ"מ כיון כו' דלא קרינא ביה קדשי ה': לא] נפקי ליה לחולין: לב] איסורא דאורייתא מדקאמר לא יצא אפילו בדיעבד ומ"מ ליכא מעילה בהן משום דלא: לג] ובביצתה דהכי ראוי אות א' נמחק: לד] מזבח דומיא דקדשי בדק הבית דהיינו קדושת דמים ולכך פריך ומי לית בהן מעילה והלא בכל דבר העומד לימכר לעשות צורך קדשים אית ביה מעילה: לה] המים שבעזרה וגם: לו] וגו' והבור עצמו אינו ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית כי אם למכור ולהביא דמיו לבדק הבית אשפה: לז] הבית כמו שהם כי אם ע"י מכירה שובך: לח] בדה"ב אלא למכור ולהביא הדמים כדפי' אבל אין עוקרין את האבנים ממש לשום אותן בבדק הבית דא"כ היה פוחת דמיו דהשובך שוה יותר כשהוא שלם מליטול את האבנים ולשום אותן לבדק הבית מתיבת פשיטא דשובך עד תיבת וכן נמחק: לט] הבית לעשות קורות אות ל' נמחק: מ] גפן היה ראוי למזבח דזית. שמן למנחות גפן. יין לנסכים:

מסורת הש"ס

א) [ברכות לא. ושם איתא ר' זעירא עי' תוספות תמורה לא: ד"ה ואפילו], ב) נ"ל מגופה הוא קתני כו' נ"ק בשם ס"י, ג) תמורה לא:, ד) דמייתי נ"ק, ה) מיהו כך היה קשיא לי כו' נ"ק, ו) אית בהו מעילה משמע אפילו בקדשים קלים כו' נ"ק, ז) [לעיל יא.], ח) דחזיא לכפרה כו' נ"ק, ט) [וע"ע תוס' ברכות לא. ד"ה המקיז וע"ע תוס' יומא נט: ד"ה הוא], י) נ"ק, כ) אבל גיזה עצמה שרי ה"ה חלב מידי דהוה כו' נ"ק, ל) לשום בבדק הבית לקורות דא"כ כו' נ"ק,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל בקדשי וכו' בחלב הס"ד ואח"כ מ"ה אלא כו' השתא וכו' לית בהן מעילה ומשני אלא:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חלב וכו' כמו וכו'. כעין זה כתבו תוספות גיטין דף פ ע"ב ד"ה זו וש"נ:

◆

מוסף רש"י

אסור בהנאה ומועלין בו. ואע"ג דקי"ל אין מועלין בדמים, ילפינן לה מקראי במסכת יומא (נט:) ובשחיטת חולין (קיז.) הני מילי כשנשחטו בעזרה, דאיכא למימר נתתיו לכם על המזבח לכפר (ויקרא יז) לכפר נתתיו לך ולא למעילה, אבל בדם הקזה מועלין, כלומר אם נהנה מביא קרבן מעילה (ברכות לא.). **חלב המוקדשין.** חלב של מוקדשין (תמורה לא:). **וביצי תורין.** גבי קדשי מזבח נקט תורין דחזי לגבי מזבח, וגבי קדשי בדק הבית נקט תרנגולת ולא תורין, דאורחא דמילתא נקט, דאין דרך להקדיש לבדק הבית דבר הראוי למזבח (שם). **למזבח ולא לבדק הבית.** כגון שור וכבש ועז תמימים, דהמתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה, וכן תורים ובני יונה סולת ולבונה ויין ושמן, כל הנך גופן ראוי למזבח ואין ראוי לכבשן בבנין (רשב"ם ב"ב עט.).

◆

רבינו גרשום

לאלתר כשנשחט קודם שנתקבל בכלי אין מועלין בו: המקיז דם לבהמת קדשים. אותו דם שהקיז: אסור בהנאה ומועלין בו. דכיון דלא חזי לזריקה חשיב נמי כי גופה דבהמה ומועלין בו: דלא מתקיימא הבהמה בלא דם. דדם הוא הנפש הלכך מועלין בו: הזבל והפרש שבחצר. של הקדש וה"ה דאפי' בכ"מ אלא דרגיל למיהוי בחצר של הקדש: הכא נמי נימא לא מתקיימא בהמה בלא פרש. שלא יהא לה קצת פרש בבטנה ולימעול ביה: אמרין. לא דמי דמה לפרשה דפרש מן עלמא אתי לה לבהמה מחמת מאכל אפילו אזיל האי לגמרי מגופא אתי אחרינא כשתחזור ותאכל ולא כגופא דמי: מסייעא ליה לר' אלעזר. הא דקתני לא נהנין ולא מועלין דהיינו קדוש ואינו קדוש א) והכי מסייע ליה דקדוש ואינו קדוש זהו לא נהנין ולא מועלין דהדיא דקתני לא נהנין ולא מועלין מסייע לה הכי ודמיו יפלו ללשכה לבדק הבית. ובמסכת זבחים הדיא. בד"א בקדשי מזבח. דהואיל וחלב וביצים אינן ראוין למזבח הלכך לא נהנין ולא מועלין: אבל בקדשי בדק הבית. הכל נמי קדשי בדק הבית הן הואיל וקדושת דמים הן ראוין הן לגבי בדק הבית. השתא קא דייק לה למתני' דקתני בד"א כו': וקאמר אלא בקדשי מזבח אי אקדיש להאי חלב וביצים לקדושת דמים. למזבח שיקנה מהן דבר הראוי למזבח לא איית ביה מעילה אמאי: אלא אמר רב פפא חסורי מחסרא כו'.

א) נראה דל"ל והכי מסייע ליה לר"א דאמר כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש דהיינו לא נהנין ולא מועלין דמיו יפלו ללשכה דהכסיף כו'